
DIE APOSTOLIESE GELOOFSBELYDENIS [8]

No. E272

2.2 SY ENIGGEBORE SEUN

Die woord wat die OAV vertaal met "Eniggebore Seun", en die NAV met "Enigste Seun", het vir baie drama in die geskiedenis gesorg.

Vroeg in die 4de eeu was 'n sekere Alexander biskop van Alexandria, die leidende gemeente in Noord-Afrika. Per geleentheid was Alexander besig met 'n lesing oor die leerstuk van die Drie-eenheid. Skielik is hy in die rede geval deur een van die jong ouderlinge, Arius. Hy het die ouer man daarvan beskuldig dat hy die onderskeid tussen die drie Persone onderspeel, en het aangevoer dat die Seun deur die Vader geskep is - weliswaar voor die begin van die tyd. Maar ewig is Hy nie. Arius was heeltemal bereid om toe te gee dat die Seun ver hewe bo die mens is, maar hy het daarop gestaan dat Hy van 'n mindere orde as die Vader is (min of meer die standpunt van die Jehowa Getuies).

Arius het onmiddellik sy standpunte begin versprei, en spoedig het hy 'n sterk gevolg gehad.

Die Eniggeborene?

- Elke ketter het sy letter.

Sentraal in hierdie nuwe beskouing van Arius was die begrip wat die OAV vertaal met "Eniggeborene", en die NAV met "enigste Seun" - die Griekse woord *monogenes* (Jh 1:14, 18; 3:16, 18; 1Jh 4:9). Baie Engelse vertalings vertaal die begrip met "only begotten" (KJV; NKJ; NASB; Ampl.

ens.).

Hier het ons 'n goeie voorbeeld van hoe mens verkeerd kan loop as jy jou primêr deur 'n woord se etimologie laat lei, en nie deur die gebruik daarvan in die res van die Bybel nie. *Mono* beteken inderdaad "enig". Maar die probleem het ingesluit by die res van die woord. Dis aangeneem dat dit teruggevoer moet word na *gennaō* (voortbring of verwek) - vandaar "eniggeborene". Maar dit het in werklikheid ontwikkel uit *genos* (tipe of soort). Johannes sê dus dat Jesus die enigste van Sy klas of soort is; nie dat Hy deur die Vader verwek is nie.

- Gaan kyk mens hoe die begrip elders in die Skrif gebruik word, bevestig dit bogenoemde.

- Die woord word 4 keer gebruik vir gewone mense. Hierdie gebruik daarvan is belangrik, want dit werp lig op die betekenis van die begrip - en dus op die aard van die Here Jesus se seunskap.

Elke keer word dit gebruik om die innige liefdesverhouding tussen ouers en 'n bepaalde kind te beklemtoon - 'n oogappel-verhouding. Daar is die weduwee van Nain wat op pad is om haar *enigste* seun te gaan begrawe as Jesus hom opwek (Lk 7:12); Jesus wat Jairus se *enigste* dogtertjie lewend maak uit die dood (Lk 8:42); en die man wat by Jesus pleit om sy *enigste* seun van demoniese besetting te bevry (Lk 9:38). Les bes word dit gebruik vir Abraham wat sy *enigste* moes offer (Hb 11:17).

Laasgenoemde gebruik van die woord wys dat dit nie noodwendig praat van 'n enigste kind nie, aangesien Abraham nóg 'n seun gehad het - Ismael. Maar Ísak was die appel van sy oog.

Dit laat mens dink aan Gn 22:2 waar Abraham beveel word om sy seun, "sy enigste", te gaan offer (vgl. v.12). Die Hebreeuse woord, *yachid*, dra die idee van innige vertedering en gehegtheid (vgl. Spr 4:3; Jer 6:26; Amos 8:10; Sag 12:10). Dis kennelik die Hebreeuse ekwiwalent van *monogenes*.

- Nou kan mens terugkeer na die 5 keer wat

die woord vir die Here Jesus gebruik word, elke keer deur Johannes (Jh 1:14, 18; 3:16, 18; 1Jh 4:9). Veral in Jh 3:16 en 1Jh 4:9, waar gepraat word oor God se liefde vir sondaars, maak bogenoemde verstaan van die woord 'n wonderlike nuwe perspektief oop: só lief het God sondaars, só belangrik is hulle redding vir Hom, dat Hy bereid was om Sy *monogenes* - die innig-geliefde appel van Sy oog - vir hulle as losprys op te offer. Wat is meer verstommend as dit?

- Hierdie woord beklemtoon dus Christus se unieke seunskap. Baie ander mag ook kinders van God word, maar Jesus se seunskap is wesenlik anders. Die Seun, hoewel waarlik mens, bly ook waarlik God. Hy bly Skepper en die res van God se kinders bly skepsele. Dis net hiér waar Arius die bal misgeslaan het.

God se man vir die oomblik

Algaande het die Arianisme soveel onrus in die kerk veroorsaak - en gedreig om dit uitmekaar te ruk - dat Keiser Konstantyn in 325 'n sinode in Nicea (naby Konstantinopel) byeengeroep het om eens en vir altyd klarigheid oor die kwessie te kry.

Alexander het 'n briljante jong diaken, Atanasius, as sekretaris saamgeneem - iemand wat 'n reus in die kerkgeskiedenis sou word. Hoewel sonder spreekreg op die sinode, was hy eintlik die denker agter Alexander se kragtige vertoë.

Uiteindelik is 'n sterk besluit teen Arius-hulle se beskouing geneem. Reeds in hierdie eerste formulering van die bekende belydenis van Nikea is die Godheid van Christus baie sterk beklemtoon. Later sou die Sinode van Konstantinopel die belydenis in 381 finaliseer.

'n Enkele lettertjie

- 'n Sleutelbeklemtoning in die belydenis is dat die Seun "van dieselfde wese" as die Vader is. Agter dit

sit 'n hele stuk intrige. Die stryd met Arius het gegaan oor 2 Griekse woorde wat beroemd geraak het in die dogmageskiedenis: *homoousios* (van dieselfde natuur) en *homoiousios* (van 'n soortgelyke natuur). Die verskil sit in die twee voorvoegsels: *homo-* (dieselfde) en *homoi-* (soortgelyk). Al verskil tussen die twee woorde is die Griekse letter, *iota*, oftewel 'n enkele vertikale strepie – die kleinste lettertjie in die Griekse alfabet.¹

Arius was heeltemal bereid om te sê dat die Seun *homoiousios* aan die Vader is (soortgelyk), maar nie dat Hy *homoousios* is nie (van dieselfde natuur). Maar Nicea het begryp hoe belangrik die verskil is. Want as Christus nie presies van dieselfde natuur as die Vader is nie, is Hy nie waarlik God nie. Die aanslag van Arius is egter afgeweer en *homoousios* is aanvaar.

'n Meedoënlose stryd

- Dit was helaas nie die einde van Arianisme nie. Eintlik het die stryd toe eers begin.

Drie jaar later, in 328 n.C., het Atanasius die nuwe biskop van Alexandrië geword. En so het hy die speerpunt geraak in die felle stryd teen die Arianisme; trouens, dit sou sy lewe grootliks beheers. Die stryd van die volgende amper 5 dekades lees soos 'n riller. Verskeie kere het dit gelyk asof Arianisme die oorhand gekry het. En steeds was Atanasius die onvermoeide stryder vir waarheid. Daarvoor het hy 'n duur prys betaal. Onder meer was hy etlike kere in ballingskap, en een keer moes hy vir 5 jaar in die woestyn voor die keiser se soldate vlug. Maar steeds het hy die ware evangelie tydig en ontydig verkondig.

- Uiteindelik in die jaar 373 n.C., 8 jaar na Atanasius se dood, is Arianisme finaal die nek ingeslaan deur die Sinode van Konstantinopel (381

n.C.). Niemand het 'n groter rol daarin gespeel as die Biskop van Alexandrië nie. Trouens, dit word algemeen aanvaar dat Arianisme die botoon sou gevoer het as dit nie vir Atanasius was nie.

Lewensbelangrik

- Waarom is hierdie so 'n belangrike saak? Waarom het Atanasius sy alles gegee om iets te verdedig wat in elk geval vir ons grootliks 'n geheimenis is? Hy het verstaan wat op die spel was - die suiwerheid van die evangelie; die realiteit van ons redding! Presies wie en wat Christus is, is fundamenteel en lewensbelangrik. *Slegs iemand wat waarlik en in die volste sin van die woord én God én mens is, kan 'n Verlosser van sondaars wees!* Arius se Christus is nie waarlik God nie, en kan gevolglik nie ontsaglik baie mense se sondeskuld dra sonder om self onder te gaan nie. 'n Tweederangse God kan net 'n tweederangse verlossing bewerkstellig.

Dwarsdeur sy lewe het dit vir Atanasius oor een saak gegaan: die eer en die heerlijkheid van Christus. En hy het geweet die evangelie staan en val by die goddelikheid van Jesus Christus.

Wat sê dit vir ons?

- Laat ons nie die dwase napraat wat sê dat 'n suiwere, puntenerige en eksakte formulering van waarheid onbelangrik is nie. Te dikwels kry mens die standpunt dat dit moontlik is om 'n wonderlike en volwasse Christen te wees sonder doktrine. As 'n organisasie of kerk vir my sê dat hulle hul nie besig hou met doktrine nie, sê hulle vir my hulle het nie 'n benul waaroor dit regtig gaan nie.

Geloof het inhoud, en ware geloof het waarheid as inhoud. En soms kan 'n klein vertikale strepie die verskil tussen lewe en dood beteken. Dan is dit nie onheilig om hand en tand daarvoor te baklei nie; inteendeel. By Nicea het dit gegaan oor die ware leer van die Drie-eenheid, teenoor 'n Godonterende en sielsvernietigende verwatering. Atanasius het dit

verstaan. Daarom het hy sy lewe aan hierdie stryd gewy. Laat ons hom altyd dankbaar bly daarvoor.

Dis oor dinge soos hierdie dat die Nuwe Testament so oor en oor teen dwaalleraars waarsku.

- As die Nuwe Testament leer dat Christus God se hoogste openbaring aan ons is, het ons nie 'n dowwe openbaring in Hom nie. Die Woord wat mens geword het, was in die volste sin die ewige Seun van God, self God. Wat ons in Hom sien, is presies hoe God is. Weliswaar het Hy nie alles aan ons geopenbaar nie, maar wat Hy wel geopenbaar het, is absoluut suiwer en betroubaar.

Dink vir 'n oomblik na oor die Christus wat die Bybel vir ons teken - besonderlik die evangelies. Wie sien jy? Wat sien jy? Was daar ooit iemand so aangenaam, so bekoorlik, so beminlik, so betroubaar? Was daar ooit 'n liefde soos Syne? Presies só is God! Presies só tot in ewigheid!

- Hoe duidelik sien ons nie in die Jesus se lewe die liefdesverhouding tussen Hom en die Vader nie!

Mens kan nie die Evangelies lees nie, veral Johannes, sonder om onder die indruk te kom dat niks in Jesus se lewe 'n groter rol gespeel het as Sy verhouding met Sy Vader nie - Sy Seunskap dus.

Die Vader praat twee keer uit die hemel met Sy Seun. En elke keer is dit 'n liefdesverklaring. As Jesus gedoop word, kom 'n stem uit die hemel: "Jy is my geliefde Seun. Oor Jou verheug Ek My" (Mk 1:11; Mt 3:17; Lk 3:22). Eweneens op die berg van verheerliking sê 'n stem: "Dit is my geliefde Seun oor wie Ek My verheug. Luister na Hom" (Mt 17:5; Mk 9:7; Lk 9:35).

Hierdie liefde tussen Vader en Seun is 'n ewige en onbeskryflik intieme liefde. Die slotvers van Johannes se proloog sê dat die Seun "in die boesem van die Vader is" (Jh 1:18). In Spr 8, wat algemeen aanvaar word as 'n poëtiese beskrywing van die Seun in Sy ewige bestaan, word dit aangrypend mooi gestel: "Ek het my kennis by Hom gekry, ek was elke dag Sy vreugde; die hele tyd het ek dit by Hom geniet" (30).

---

1. Mt 5:18 praat van die *iota* as dit beklemtoon dat hoegenaamd niks van die Wet ooit sal wegval nie.

- Ten slotte, in die Vader se liefdesverklaring op die berg van verheerliking, sê Hy uitdruklik vir ons wat ons moet doen om Hom te behaag: ons moet na die Seun luister; ons moet die appel van Sy oog gehoorsaam. Dis mos hoe ware liefde is: dit soek altyd maar weer die eer en voordeel van die een wat jy liefhet. Selfs die Vader beleef Sy liefde so. Daarom, as Sy Seun die middelpunt van ons lewens is, is dit die Vader se hoogste genoegdoening.

Nico van der Walt

- Nico v/d Walt onderskryf die historiese, internasionale en reformatoriese 1689 Baptistebelydenis, asook die Belydenis van Sola 5, 'n assosiasie van Godgesentreerde evangeliese gelowiges in meer as 'n halfdosyn lande in Afrika suid van die ewenaar.
- Subskripsies, adresveranderings, kansellasies en korrespondensie: Postnet Suite No.148, Privaatsak X1, Northcliff, 2115, Suid-Afrika. E: nico.vanderwalt@reformed.org.za ; Tel. 011 476 2907; 082 848 9396.
- Blogs: www.e-preke.blogspot.com (met skakels na nóg 4 blogs)
- Weekliks word 'n preek/studiestuk soos hierdie wêreldwyd en gratis in Afrikaans en Engels per e-pos gestuur aan mense wat dit persoonlik aangevra het.
- Geen kopiereg. Dupliseer of preek gerus. Of stuur elektronies verder.
- Preekopnames: E: info@nunide.org.za ; T: 012-808 3906